

Whistleblowing dle aktuálního návrhu zákona o ochraně oznamovatelů

Právní prostor 6/2021

Návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který transponuje tzv. směrnici o whistleblowingu byl předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

[Mgr. Jakub Málek](#)

partner, PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.

[Tereza Pšenčíková, LL.B., LL.M.](#)

právníčka, PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.

Whistleblowing – neboli ochranu oznamovatelů – aktuálně upravuje [směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2019/1937 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie](#).

Jde o tzv. směrnici [o whistleblowingu](#) ze dne 23. 10. 2019 (dále jen „**Směrnice**“) a členské státy Evropské unie mají povinnost ji do 17. prosince 2021 transponovat do národních úprav.

V tomto článku shrnujeme přehled aktuální úpravy, jak ji přináší návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který byl schválen vládou a 9. února 2021 byl předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Obecně

Cílem návrhu zákona o ochraně oznamovatelů je transponovat Směrnici a zavést ochranu osobám, které oznámí protiprávní jednání v určitých oblastech, o kterém se dozvěděli v souvislosti se svou prací. Mezi chráněné osoby mají patřit například zaměstnanci, osoby ve službě, OSVČ, dobrovolníci či stážisté.

Obecné informace o whistleblowingu můžete najít v našich již dříve publikovaných článcích: Ochrana oznamovatelů (whistleblowerů) v České republice (dostupný [zde](#)), Směrnice o ochraně osob oznamujících porušení práva Evropské unie (dostupný [zde](#)) a Whistleblowing ve světle ochrany osobních údajů (dostupný [zde](#)).

Odvetná opatření v pracovněprávní oblasti

V České republice dle informací z důvodové zprávy k návrhu zákona stále přetrvává spíše negativní postoj k oznamovatelům. Principem ochrany oznamovatelů je pak především zamezení tzv. odvetným opatřením v důsledku jimi provedeného oznámení.

Také z tohoto důvodu návrh zákona vypočítává odvetná opatření, před kterými mají být oznamovatelé chráněni. Mezi odvetná opatření mají patřit mimo jiné propuštění, uložení kárného opatření nebo kázeňského trestu, snížení mzdy, diskriminace, přeložení na jinou práci nebo místo a změna rozvržení pracovní doby. Odvetným opatřením by neměla být vystavena

ani osoba, která poskytla oznamovateli pomoc; osoba, která je oznamovateli osobou blízkou anebo osoba, která bude zaměstnancem nebo kolegou oznamovatele.

Povinné subjekty a vnitřní oznamovací systém

Mezi nejvýznamnější změny, které zavádí návrh zákona o ochraně oznamovatelů, patří rozšíření okruhu subjektů, které by měly mít povinnost zavést vnitřní oznamovací systém. V původním návrhu byla povinnost obsažena pro všechny zaměstnavatele, kteří mají více než 50 zaměstnanců, v návrhu zákona schváleném vládou je však tato povinnost zavedena pro všechny zaměstnavatele s více než 25 zaměstnanci.

Dále mají být povinnými subjekty také veřejní zadavatelé, s výjimkou obce s méně než 5.000 obyvateli, orgány veřejné moci vykonávající působnost v oblasti správy daně z příjmů právnických osob nebo správy odvodu za porušení rozpočtové kázně atd.

Povinné subjekty by měly zajistit zřízení a fungování vnitřního oznamovacího systému a určit příslušnou osobu, která by měla přijímat a posuzovat důvodnost oznámení podaného prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému.

Mezi povinnosti povinných subjektů by mělo patřit zejména to, aby informace o způsobech oznamování prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému a Ministerstvu spravedlnosti, označení příslušné osoby, její telefonní číslo a e-mailová nebo jiná adresa pro doručování byly uveřejněny způsobem umožňujícím dálkový přístup, aby proběhlo řádné poučení příslušné osoby a aby oznamovateli bylo umožněno podat oznámení prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému písemně i ústně a na jeho žádost osobně.

Lhůta pro zavedení vnitřního oznamovacího systému je aktuálně dle návrhu stanovena do 31. března 2022.

Povinnost mlčenlivosti

Návrh zákona o ochraně oznamovatelů zavádí výjimku z porušení smluvní a zákonné povinnosti mlčenlivosti. Dle návrhu zákona v případě, kdy by měl oznamovatel oprávněné důvody se domnívat, že oznámení bylo nezbytné pro odhalení protiprávního jednání, se za protiprávní nemělo považovat oznámení za porušení bankovního tajemství, smluvní povinnosti mlčenlivosti, povinnosti mlčenlivosti podle daňového řádu ani povinnosti zachovávat mlčenlivost podle jiných právních předpisů upravujících práci nebo jinou obdobnou činnost.

Tato výjimka by však neměla platit pro utajované informace, mlčenlivost notářů, advokátů, soudců a mlčenlivost při poskytování zdravotních služeb.

Ministerstvo spravedlnosti a ochrana oznamovatelů

Ve věcech ochrany oznamovatelů by mělo mít působnost Ministerstvo spravedlnosti (resp. jeho útvar pro ochranu oznamovatelů), mezi jehož úkoly by mělo spadat přijímání oznámení dle návrhu zákona, poskytování poradenství v souvislosti se zřízením vnitřního oznamovacího systému, kompletace metodik a informací pro veřejnost, školící činnost, kontrola dodržování

povinností povinných subjektů, které nejsou zaměstnavateli a vedení některých přestupkových řízení.

Přestupky a pokuty

Přestupku by se podle návrhu zákona o ochraně oznamovatelů mohli dopustit oznamovatelé, příslušné pověřené osoby i povinné subjekty.

Oznamovatelům by mělo být možné za nepravdivé oznámení uložit pokutu až 50.000,- Kč. Mezi přestupky příslušných pověřených osob by mělo patřit odepření přijetí oznámení nebo neinformování oznamovatele o výsledku posouzení oznámení.

Povinné subjekty by se měly moci dopustit přestupku například tím, že nezabrání, aby oznamovatel byl vystaven odvetnému opatření, neurčí příslušnou pověřenou osobu, nezajistí, aby informace o způsobech oznamování prostřednictvím vnitřního oznamovacího systému byly uveřejněny způsobem umožňujícím dálkový přístup nebo nezajistí řádné posouzení důvodnosti oznámení příslušnou pověřenou osobou. Pokuty za přestupky by mohly být uloženy do výše 400.000,- Kč a za některé přestupky až do výše 1.000.000,- Kč, pokutu by mělo být také možné stanovit procentuálním podílem z čistého obratu dosaženého povinným subjektem za poslední ukončené účetní období (3 % či 5 %).

Závěr

Návrh zákona o ochraně oznamovatelů musí nyní projít Poslaneckou sněmovnou a Senátem a měl by být přijat nejpozději do 17. prosince 2021, kdy končí lhůta pro transpozici. S účinností k 17. prosinci 2021 počítá i aktuální návrh zákona.

Vývoj legislativního procesu zákona budeme i nadále sledovat a o změnách i postupu Vás budeme informovat.

Hodnocení článku

50%

Pro hodnocení článku musíte být [přihlášen/a](#)
[evropská uniewhistleblowingGDPRochrana oznamovatelů](#)

Sdílejte článek